

کارکرد سازمان‌های اطلاعاتی و کنش‌های جنبش اجتماعی

علی غلامی

کارشناس ارشد مطالعات منطقه‌ای

Sajad.gh55@yahoo.com

چکیده

سازمان‌های اطلاعاتی، نقش مهمی در کنش‌های جنبش اجتماعی بر عهده دارند. یکی از عوامل موفقیت این سازمان‌ها در عصر حاضر، بهره‌گیری از فرصت‌ها و تهدیدات سیاسی، فرهنگی و اقتصادی است در واقع سازمان‌های اطلاعاتی می‌توانند با چهار نقش شناختی، نظارتی، صیانتی و اجرایی خود کنش‌های اجتماعی را کنترل و خنثی نمایند. با عنایت به اهمیت تأثیر فعالیت سازمان‌های اطلاعاتی بر شکل‌گیری جنبش اجتماعی، هدف این پژوهش، پاسخ به این سؤال اصلی است که کارکرد سازمان‌های اطلاعاتی در مقابل کنش‌های جنبش اجتماعی با در نظر گرفتن دو راهبرد ایجابی و سلبی، چگونه می‌تواند باشد؟ فرضیه پژوهش در چارچوب مفهومی و نظری جامعه‌شناسی امنیت با روش کتابخانه‌ای و توصیفی-تحلیلی، بررسی شده است. محقق به این نتیجه دست یافته است که سازمان‌های اطلاعاتی می‌توانند با رویکرد ایجابی محصول محور مبتنی بر نقش‌های شناختی، صیانتی و نظارتی از فرصت‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جهت مدیریت جنبش اجتماعی استفاده کنند.

واژه‌های کلیدی: سازمان اطلاعاتی، تهدیدات، فرصت‌ها، رویکرد ایجابی، رویکرد سلبی

1- مقدمه

با توجه به اهمیت روز افزون نقش سازمان‌های اطلاعاتی در خنثی‌سازی کنش‌های اجتماعی، این سازمان‌ها با اقدامات پیش‌گیرانه و شناسایی آسیب‌های درونی و تهدیدات بیرونی از یک سو، و اقدام‌های خاص برای مدیریت آنها از دیگر سو، نقش اساسی در تحکیم امنیت اجتماعی کشورها ایفا می‌نمایند. این اقدامات در خصوص کنش‌های جنبش اجتماعی می‌تواند در چارچوب شناخت فرصت‌ها و تهدیدات در ابعاد مختلف سیاسی و اجتماعی و فرهنگی صورت بگیرد. سازمان‌های اطلاعاتی نیز با کارکرد امنیتی خود که محور اصلی آن، رویکرد شناختی است به مقابله با عوامل ناامنی و بحران‌های اجتماعی ناشی از فعالیت جنبش‌های اجتماعی می‌پردازد و زمینه رشد و توسعه را در ابعاد مختلف فراهم می‌کنند. به طور معمول جنبش‌های اجتماعی با ارتکاب خشونت و سیاست‌های تجدیدنظرطلبانه منجر به ناکارآمدی نظام‌های سیاسی می‌شوند. «تد رابرت گار» معتقد است «پس از جنگ جهانی دوم تاکنون، اقدامات خشونت‌آمیز برای برانداختن حکومت‌ها در سطح جهان شایع‌تر از انتخابات سراسری بوده است» (گار، 1376: 24). بدین ترتیب،